

(Самрл, нег мове ратива)

*174
1913*

Juznoslovenski filolog

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС

ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

УРЕЂУЈЕ *ed.*

А. БЕЛИЋ

A. Belić

БЕОГРАД 1913.

Књ. I. Св. 1—2

обичаји народа српскога, Беч 1867. стр. 111—112; одатле у збирци државног издања Српско народне пјесме V, стр. 204—205. Мјесто тамошњег „бијелог Мисира“ овдје је Сарајево и Мостар, много боље.

Пјесма ова, иначе, колико знам, вије никако забиљожена у оном крају. Стјепан Мажуранић наводи само двије пјесме истога метра о Новаку, које се пјевају у Новом, у колу (Hrvatske narodne pjesme, III изд., Cirkvenica 1907, стр. 211—214). Нема сумње, да се ова и тамо тако употребљавала као поскочица, само се данас већ заборавила.

В. Ђоровић.

4. Благајски натпис.

Августа прошле године копајући гроб у католичком гробљу у Благају (код Мостара), наиђу на стари, у коме је мртавац био као у сандуку од плоча. Да га не би кварили помакнуд копање новог гроба мало у страну; али се стари гроб мало открије и покаже се овај комад исписане плоче који је задњицао ужу страну гроба. Изгледа као да је плоча тако и пребијена, да би се направила колика треба за то. Плоча је пребијена уздуж тако, да се очувала десна половина натписа, а лево нема. Није немогуће да је и ова лева половина натписа употребљена у истом гробу, и зато би управа Земаљског Музеја у Сарајеву, где се ова извађена плоча сад налази, требала да предузме још једно отварање и прегледање тог старог гроба (ако то до сад није већ учињено).

Враћајући се са прославе „Просветине“, ја сам видео факсимил тога натписа код свештеника Благајског, и прописао га. Поношто се може реконструисати и од прве половине, и то се ставља у угласту заграду.

[Къ нме оѣдн сна н ст]аго доуха ѣ ж-
 [оупанъ — — създахъ ц]ркъквѣ свѣтаг-
 [о — — — — — оу с]вонхъ селѣхъ оу д-
 [ъни — — — — — сл]авнаго Немана.

Као што се види, ова страна што је изгубљена била је дужа; имала је више слова него она очувана.

Ако би празнину у последњој врсти попунили са: „велиага жупана“ добили би мало необичну речоницу „оу дъни волиага жоупана славнаго Немана“; а кад би ставили: „оу дъни велиага кнѣза

Мирослава брата (или: Андѣа анопсеѣ) славнаго Немане“, добиши би обичнију реченицу; али за толико слова нема места.

Љ. Ст.

5. Чакавско *zi—vi*.

У својим „Замѣтки по чакавскимъ говорамъ“ (1910), стр. 18—19, ја сам обратнo пажњу на то, да у чакавском дијалекту префикс *iz-* гласи *zi-*. Ја сам покушао на истом месту да дам и објашњење томе префиксу; али сада се не слажем са њим. Тада сам покушао да га објасним контаминацијом предлога - префикса *iz* са почетком глагола у којима се тај предлог - префикс није више осећао јасно, на пр. у глаг. *iselit se*, тако да је добилено *iziselit se* и доцније *ziselit se*.

То објашњење тешко је задржати са ових разлога. Прво, када се *iz* употребљава као предлог, оно гласи увек само *z*; зато је тешко претпоставити да је као префикс имало облик *iz*. Друго, таким објашњем не може се нимало оправдати акценат овог префикса. Он је у њега обично, а у неким говорима и искључиво, на првом слогу, на пр. у Повом: *zipeľalo*, *zihājā*, *zibrāl*, *zīpārālī*, *zī-tūče*, *zīplakat se* и сл. (ор. cit. 18). Како је то врло важна особина овога префикса, навешћу примеро још из неких говора. На Гробнику сам забележио (у Хрват. Приморју, у близини Реко и Трсата): *zīrāste*, *zīpere*, *zīgorī*, *zīpālī*, *zīliat*, *zīlizlo*, *zīlīze*, *zītēgnūla*, *zīšāl*, *zīcīdī*, *zīteče*, *zīvūčū*, *zībrat*, *zīhājā*, *zītočila*, *zītiražū*, *zīhrānīl*, *zīsahle*, *zīgnat*: *zīrenēn*, *zītkala* Шмрика, *zīcicala* Хрељ, *zīkopālī* Церник, *zīvre* (узавре) Драга, *zīnet* Плосна, Красица, *zīnel* Красица, *zīslužil* Прапутник, *zīgnat*, *zīgnala* Прапутник, *zībrala* Церник, *zīberū* Брибир и т. д. Поред ове можише примера са акценатом на првом слогу у чак. дијалектима Хрватскога Приморја, који се, и по броју, и према крајевима у којима се чакавски говори, могу знатно умножити, има и примера са акценатом и на глаголу, а не префиксу; то су ређи случајеви, на пр. у Дрази *zīlīza* (= *zīlizā*), *zībžrežū* и сл.; али је обично и овде, као што смо и горе видели, да је акценат, био глагол свршен или трајан, на префиксу *zi-*. Поред многих свршених глагола који су горе наведени, да наведем још који трајан глагол: *zībiraju* Красица, *zīnāšāl* Драстин (Гробник), *zībirat* Церник, и т. д. Употребу акцента на префиксу и у трајних глагола ја истичем нарочито због руског језика у којем префикс *вы-* има такође акценат на себи, али само када су глаголи свршени. Исп. у руском: *вызвать*, *выбрать*, *выдѣлить*, *вывозъ*, *выборъ*, *выдѣлатъ*, *вы-*